

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ
ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

THE St. MARY'S CHAPEL AND THE SEMINARY OF THE GREAT HOUSE OF CILICIA
BIKFAYA - LEBANON

Ա. Լ. Պ Ո Մ

ՄԵԾԻ ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴՊՐԵՎԱՆԻԻՆ

A L B U M

OF THE HOLY SEE OF THE CILICIAN CATHOLICATE
AND ITS SEMINARY

1959

ANTELIAS - LEBANON

**ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԻՐՃ ԵՐԱՆՕՓՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՄԵՐԻ ՏԱՆՆ ԿԻՆԿԻՈՅ ԿԱՓՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԳՊԲԵՎԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ**

Հաստատութիւն մը կամ Հիմնարկութիւն մը կ'ունենայ երկու կերպարաններ, իր դերերը լիովին կարենալ կատարելու համար ժողովուրդի կեանքին մէջ. պատմական ու բարոյական:

Պատմականը, տեսողութիւնն է իր ճիգիմական եւ տեսանելի վիճակին: Իսկ բարոյականը՝ անոր ցուցաբերած մտաւորական ու հոգեւոր արդիւնաբերութիւնը՝ ազգին կամ ժողովուրդին մէջ, որուն ինք կը պատկանի:

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը եւ իր Գարեվանքը այս երկու դերերը կատարելու գոյապայտարին մէջ են եղած աւելի քան քառորդ դար, իբրեւ Հայ ժողովուրդին հոգեւոր ու մշակութային վերելքին Հաստատութիւնները:

Տուած են այնքան՝ քերեսս աւելիով, որքան որ կարելի պիտի ըլլար սալ անաւոր աղէտէն անմիջապէս ետք, մեր ժողովուրդի ցիրուցան գաղութներուն եւ ծով կարիներուն:

Այստեղ, սեղմ տողերու մէջ կը փորձենք սալ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եւ Անթիլիասի իր Գարեվանքին՝ սկիզբէն մինչեւ մեր օրերը ունեցած գործունէութեան պատմականը, որպէս զի կարենանք յսակօրէն գիտակցիլ անոր ազգային ու կրօնական պատճառներէն, Հայց. եկեղեցւոյ յաւերժութեան եւ Անոր զաւակներուն բարօրութեան համար:

ԿԱԼՈՒՄՆԻՆ ԳՆՈՒՄԸ ԵՒ Ս. ԱՔՈՒՐԻՆ ՓՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԹՐԼԻՍՍ

Համաեխարհային առաջին պատերազմէն յետոյ, 1922ական թուականներուն, Ամերիկեան «Մերձաւոր Արեւելիի Նպաստամասոյց» Հիմնարկութիւնը, իր որբանոցը կը հաստատէ աեխարհի գեղեցկագոյն ծովափերէն միոյն՝ Անթիլիաս գիւղին մէջ, Պէյրութէն երեք մղոն դէպի հիւսիս, սիրուն Լիբանանի մեծադալար անտառներու փէտերուն: Այստեղ ապաստան եւ խնամք կը զտնեն բազմահազար Հայ գաւազներ, մեր մընացորդացը: Մեծի Տանն Կիլիկիոյ ծերունագարդ Հայրապետը՝ Տ. Տ. Սահակ Բ. Կաթողիկոս, երկար բափառումներէ յոգնած, պատշաճ միջնորդութիւններով կը յաջողի վերոյիշեալ վայրին մէջ հաստատել իր պատմական Ս. Աքուրը, խաղաղ նաւահանգիստի մէջ: Ամերիկեան այս Հիմնարկութիւնը սիրայօժար կը սրամազրէ իր սոյն կալուածը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան, որպէս զի հոն հաստատուէր եւ հիմնէր իր Գայրեվանֆը, պատրաստելու սփիւռքի Հայց. Եկեղեցիներու եւ Հայ ժողովուրդին նուիրեալ սպասարկուներ եւ մեակներ: Ասիկա տեղի կ'ունենայ 1929 Մարտ 4ին Սահակ Կաթողիկոսի դիմումնագրին յաջորդող ամիսներուն:

Նպաստամասոյցի Վարչութիւնը նախ հինգ տարուան պայմանագրութեամբ կը սրամազրէ իր այս կալուածը, նաեւ 6-7 հազար տղարի տարեկան յատկացում մը՝ անոր գոյութեան սկիզբը ապահովելու նըպատակով: Իսկ հինգ հազար տղարի գումար մըն ալ կը գոյանայ հայ բարերարներէ: Երբ հինգ տարուան պայմանաժամը կը լրանայ (1930-1935), Նպաստամասոյցի Վարչութիւնը կը դադրեցնէ իր նիւթական օ-

ժանդակութիւնը, որով Ս. Սթոռի սնեստութիւնը յետ այսորիկ կը գոյացուի հայ ժողովուրդի բարեբարութիւններով եւ այլ փոքրիկ եկամուսնե-
րով: Եւ սակայն ծերունի Հայրապետը չի յուսահասիր, եւ Աթոռակից Տ.
Բաբգէն Կաթողիկոսի վախճանումէն յետոյ, (1936-ին) անմիջապէս իրեն
փոխանորդ կը նշանակէ Տ. Պետրոս Արեւիսկ. Սարանեանը՝ Կիպրոսէն,
որ իր կարգին եւ յանուն Վեհ. Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոսի, հանգանա-
կութեան կոչ մը կը հանէ հանուր Հայութեան, որուն ի պատասխանի
այդ օրերուն, Գահիրէի ազգայիններէն Տէր եւ Տիկ. Սիմոն եւ Մաթիոս
Գայրգնեաններ, 4 հազար (\$ 19.000 տուար) անգլիական ոսկիով կը
զննեն այս կալուածը՝ նպատաստանոյցէն ու կը նուիրեն Կիլիկիոյ Կաթողի-
կոսութեան: Ասկէ անմիջապէս վերջ, Հայ ժողովուրդին խանդավառ
նուիրատուութիւններէն գոյացած գումարներով այ կը կառուցուին
Կաթողիկոսարանիս Վեհարանի եւ Գլխավանքի շէնքերը: Իսկ Ս. Գր.
Լուսաւորիչ Մայր Տանարը կը կառուցուի 1938-40ին, անծանօթ ու ա-
պա, մահէն յետոյ, Պոլսոյ Պատրիարք Մեսրոպ Ս. Ար.ի միջոցաւ յայտ-
նուող, մեծանուն բարեբար Տիար Սարգիս Գնանեանի կողմէ, Կ. Պոլսէն:

ԳՊԲԵՎԱՆՔԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ

1930 Մարտի 5ին, Վեհ. Տ. Տ. Սահակ Բ. Կաթողիկոս, Անթի-
լիաս կը հրաւիրէ Պոսթոնէն, Տ. Շահէ Մ. Վարդ. Գասպարեանը
(ապա Արեւիսկոպոս), իբրեւ Վերասեսուչ նոր բացուելիք Գլխա-
վանքին: Նոյն տարւոյ Յոգոստոսին՝ կը հրաւիրէ նաեւ Նուսադէմէն
Տ. Բաբգէն Արեւիսկ. Կիւլէսէրեանը (ապա Աթոռակից Կաթողիկոս),
իբրեւ ընդհանուր պատասխանատու վարչական գործերու: Գլխաւե-

վանքի ուսուցչական կազմն այ կ'ամբողջանայ եւ 1930 Հոկտ.ին պատ-
սոնական բացումը կը կատարուի Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Գարե-
վանքին: Աւիսարհի չորս ծագերէն Հայ ժողովուրդը ուրախութեան եւ
խանդավառութեան գիրեր ու խօսքեր կը յղէ ու կ'արտայայտէ ի սեռ այս
հոգեւոր ու մշակութային վերագարթումին: 1935 Յունիսի 16ին, հինգ
տարուան դպրոցական երջանը կ'ամբողջանայ եւ Ազգին կը նուիրուին
16 երջանաւարներ, ասոնցմէ միայն երկուքը կ'ընդգրկեն եկեղեցական
ասպարէզ, կոչուելով Տ. Զարեհ Ա.բեղայ, (այժմ Կաթողիկոս Մեծի Տանն
Կիլիկիոյ Ս. Աթոռին) եւ Տ. Գերենիկ Ա.բեղայ (այժմ եպիսկոպոս):
Մնացեալ 14ը կը լծուին Հայ ժողովուրդի ծառայութեան, իբրեւ
ուսուցիչներ ու դպրապետներ:

Այս խանդավառութեան եւ հոգեւոր յաղթանակի օրերուն մէջ,
սակայն, Ս. Աթոռը եւ իր Գարեվանքը կ'ունենան ցաւալի երկու մեծ
կորուստներ: 1935ի Նոյեմբերին, Գարեվանքի նախկին Վերասեսուչ, Տ.
Շահէ Ա. Արեւապիսկոպոս կը վախճանի Հայաստանի մէջ: Իսկ Աթոռա-
կից Բարգէն Կաթողիկոս, առ յաւէտ կը փակէ իր աչները այս աւիսար-
հին, 1936 Յուլիսի 9ին: Սակայն իրենց հոգիի աչներովը անոնք կը դի-
տեն ու կը հովանաւորեն սեւաբար, իրենց այնքան սիրելի այս նորածին
Հաստատութիւնը ու անոր մէջ մշակուող, ունեացող հոգեւոր ու իմացա-
կան կեանքը:

Ասկէ վերջն էր որ Գարեվանքը իր Հնգամեայ երջանը կը բարձ-
րացնէ եօթնի: Առաջին չորս տարիները ընդհանուր ուսմանց՝ ժառանգա-
ւորաց բաժին, իսկ վերջին երեք տարիները՝ Ընծայարանի, ուր սարկա-
ւազներ մասնագիտական դասերով կը պարապին:

ԳՊԻԵՎԱՆՔԻ ՏԵՍՈՒՉՆԵՐ

1930—35ին, Գպրեվանի առաջին վերահսկողները վարեց Տ. Շահէ Արեւայակ. Գասպարեան, որուն պատճառովարուորներ, հոյ մը պատրաստած եւ նուիրեալ ուսուցիչներու գործակցութեամբ, Կիլիկեան Գպրեվանի վերագարթնութի առաջին փայլուն երջանը հանդիսացաւ: Շահէ Արեւայակ գիտցաւ եւ կրցաւ Կիլիկեան Կաթողիկոսութեան նորաբաց Գպրեվանը բաւողական ոյժով մը օժտել ա՛յնպիսի երջանի մը մէջ, երբ հոգեւորական ասպարէզի հետեւիլը չէր դիտուէր բարեացակամ աչքերով:

1935—40ին, Երուսաղէմի Արքեպիսկոպոս Յակոբեանց Միաբաններէն, Տ. Նորայր վրդ. Պողարեան (այժմ Եպիսկոպոս) կը հրաւիրուի Գպրեվանի Տեսչութեան: 1940—41ի տարեւերջանին, Տեսչութիւնը կը ստանձնէ Ս. Աթոռիս Միաբաններէն Տ. Փառէն Ծ. վրդ. Մելիֆոնեան (ապա Եպիսկոպոս, այժմ վախճանեալ) եւ սակայն գործը ամբողջութեամբ կը վարէ փոխ-Տեսուչ Տ. Խորէն վրդ. Բարոյեան (այժմ Արեւայակոպոս եւ Առաջնորդ Լիբանանի Հայոց եւ Հայրապետական Պատմիրակ Ամերիկահայ Թեմին):

1941—44ին, դարձեալ Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Շնորհի վրդ. Գալուսեան (այժմ Եպիսկոպոս) կը հրաւիրուի Տեսչութեան: 1944-46ին՝ Ս. Աթոռոյս միաբաններէն Տ. Ղեւոնդ վրդ. Զեպէյեան (այժմ Արեւայակոպոս եւ Առաջնորդ Բերիոյ Թեմին): 1946—56ին դարձեալ Անթիլիասի միաբաններէն Տ. Գեորգի վրդ. Փոլասեան, (այժմ Եպիսկոպոս) եւ 1956-57ին Տ. Գարեգին վրդ. Սարգիսեան (այժմ ուսանող

յԱնգլիա) կը ստանան Տեսչութեան պատճօնը: Իսկ 1957ի Գարոցական տարեշրջանէն սկսեալ եւ ներկայիս, տեսչութեան պատճօնը ամենայն նուիրումով կը վարէ Տ. Արսաւազը վրդ. Թրթռեան:

Չմոռնանք յիշել այստեղ որ, Ն. Ս. Օծուքիւն Վեհ. Կաթողիկոսը վերին հովանաւորն ու Վերահետուչն է Գարեվանին: Գարեվանը Անոր հոգածութեան առարկան է, ուր կը պատրաստուին, եւ ուրկէ դուրս կ'ելնեն Քրիստոսի «զինուորեալ մանկունք»ը, սպասաւորելու Աստուծոյ Տան եւ Հայ ժողովուրդին:

ԳՊՐԵՎԱՆԻ ՈՒՍՈՒՅԻՉՆԵՐԸ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը եւ իր Գարեվանը, ուրեմն, առաջին Աւստրալիայէն յետոյ, գեղեցիկ Լիբանանի Անթիլիաս գիւղին մէջ իրենց հաստատուէն ի վեր, եղած են Հայ ժողովուրդին հոգեւոր եւ իմացական կեանքին Տունը: Գարեվանէն դուրս են եկած բարձրաստիճան եկեղեցականներ, դասատու ուսուցիչներ, դպրապետներ եւ հասարակական գործիչներ մեր ժողովուրդին համար: Շրջանաւարտ ըլլալէ յետոյ շատեր իրենց ուսումը շարունակած են օտար համալսարաններու մէջ եւ դարձած մասնագէտներ, գիտական, բժշկական եւ արուեստի մարզերուն մէջ: Այստեղ յատկանշական երեսոյք մը կ'ուզենք պարզել, որ քիչ անգամ կարող է պատահիլ Հաստատութեանց կեանքին պատմութեան մէջ: Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հոգեւոր ու վարչական գործը այս օրերուն զուտ Կիլիկեան Միաբանութեան ձեռքն է ու կը կառավարուի Գարեվանի տնօրէններու կողմէ, սկսեալ Շնորհազարդ

Տ. Տ. Զարեն Ա. Կաթողիկոսէն: Այլ խօսով, Անթիլիասի դպրեվանքը իր իրա՛ւ կոչումին մէջ է եղած իր ծնունդէն մինչեւ թուականս:

Այս առթիւ պարտք կը զգանք յիշատակել այստեղ անունները մի քանի դպրեվանքի ոգեղինացած ուսուցիչներու, որոնք երկար տարիներու իրենց պատճառավարութեան ընթացքին, կրցին ներշնչել ուսանողաց հոգւոյն ու մտքին մէջ զօրեղ շունչը հաւատքի եւ իմաստութեան:

Մեծ ուսուցիչ Բարբղէն Կաթողիկոս, դպրեվանքի առաջին վերահստուչ՝ առաքելաշիւղ Շահէ Սրբազան, մեծ գիտնական Գարեգին Կաթողիկոս, իսկ աշխարհականներէն, Տիար՝ Բիւզանդ Եղիայեան, ուսումնապետ եւ մեծ մանկավարժ, պատմագէտ Խորէն Գաբրիէան եւ այժմ հանգուցեալ Շահան Ռ. Պէրպէրեան իմաստաւէր՝ ուսուցիչներ:

Իսկ 1958—59ի ներկայ տարեւոյցանի ուսուցչական կազմը հետեւեալն է.— Գեոք. Տ. Արսակ Եպսկ. Մանուկեան, Հոգե. Տ. Արտաւազ Վրդ. Թրթռեան՝ Տեսուչ, Հոգե. Տ. Գրիգոր աբեղայ ֆիսէնեան եւ Տ. Խոսրով Աբեղայ Էմիրզէեան, Տիար՝ Գէորգ Գանսահարեան՝ ընդհանուր Հսկիչ, Խորէն Գաբրիէան, Եղուարդ Տասնապետեան, Մուշեղ Ճենսերէնեան (Մ. Իւթան), Սարգիս Աւենեան, Երուանդ Փամպուխեան, Կարապետ Գրվրեան, Անդրանիկ Ղուպիկեան եւ Ալպէո Տումիթ:

ԳՊՐԵՎԱՆՔԻ ԿԵԱՆՔԸ «ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է»

1958—59 տարեւոյցանի դպրեվանքի ժառանգաւորաց թիւն է ընդամէնը 44. ասոնցմէ 37ը ժառանգաւորաց բաժնի ուսանողներն են, իսկ մնացեալ եօթը՝ սարկաւազներ, որոնք Ընծայարանի Բաժնին մէջ

մասնագիտական դասերու կը հետեւին երեք տարուան համար ու այսպէսով եօթ տարիները ամբողջացնելով կը ձեռնադրուին աբեղայ:

Հետեւեալ նիւթերը կ'աւանդուին Գարեվանէն ներս.— Աստուածաբանութիւն, Ս. Գրոց Ներածութիւն, Քրիստոնէական, Կրօնից Պատմութիւն, Ընդհանուր Եկեղեցւոյ Պատմութիւն, Ազգային եւ Եկեղեցական Պատմութիւն, Ընդհ. Ազգաց Պատմութիւն, Արդի Հայ Գրականութիւն, իբրեւ լեզու՝ Գրաբար, Աշխարհաբար, Ֆրանսերէն, Անգլերէն եւ Արաբերէն, նաեւ Փիլիսոփայութիւն, Հոգեբանութիւն, Մանկավարժութիւն, Ընկերաբանութիւն, Բնագիտութիւն, Գրահաշիւ, Երկրաչափութիւն, Քիմիագիտութիւն, Գծագրութիւն, Եւրոպական եւ Հայ Եկեղեցական Երաժշտութիւն:

Մտաւոր այս պարսկանութիւններէն զատ, ուսանողներ իրենց հոգեւոր պարսկանութիւններն եւս ունին, առաւօտ եւ երեկոյ Եկեղեցւոյ ժամերգութեանց ներկայ կ'ըլլան եւ կիրակի օրեր այ, թէ՛ Պիմճայայի Ս. Աստուածածին մատրան եւ թէ՛ Անթիլիաթի Մայր Տանարին մէջ կը մասնակցին Ս. Պատարագի: Վասնզի, Եկեղեցւոյ պատշտօնեան իր մտքի մշակումէն վեր եւ աւելի, կարիքն ունի նաեւ մշակելու իր հոգեւոր կեանքը, որովհետեւ հայ ժողովուրդը պէ՛տք ունի հաւատաւոր մշակներու իր հոգեւոր ու կրօնական տեսական վերազարթումին համար:

Գարեվանի մէջ, ընդհանրապէս շարաք երեկոներ ուսանողներ կ'ունենան գրական եւ գեղարուեստական երեկոներ, դասախօսութիւններ, վիճարանական ասուլիսներ, որոնց ընթացքին, մերթ ընդ մերթ, առիթներ կը տրուին բարձրագոյն դասարաններու ուսանողներու, որպէս զի

իրենց փոքր եղբայրներուն մասուցանեն ուսումնասիրական փորձեր՝ իրենց կարողութեան սահմաններուն մէջ, կամ ասեմախօսեն, անուուս ընդ հսկողութեամբ Տեսչութեան: 1956-1957 տարեւերջանին, Գարեգին Վրդ. Սարգիսեանի Տեսչութեան օրով, Գպրեվանի սաներ ի լոյս կ'ընծայեն «ԳԼԱԶՈՒ» Գրական եւ Բանասիրական պարբերաբերքը: Հրատարակելու փորձ մը՝ որ կը շարունակուի սակաւին, ուսանողներու մատուցելու ընդհանրութեան բերելու եւ մշակելու յառաջադրութեամբ:

Երաժշտական, արհասանական, գրական եւ տրամասացութեան մարզերու մէջ եւս առիթներ կը տրուին զայոց, որպէս զի յետագային կարենան իրենց գիրքներ լաւ ներկայացնել հասարակութեան առջեւ:

Մտաւոր եւ հոգեկան այս մարզանքներէն զատ, Գպրեվանի ուսանողներ բազմաթիւ առիթներ ունին զարգացնելու իրենց ճիւղիփականը: Մարզական խաղեր կը կազմակերպուին Հինգշաբթի եւ Շաբաթ կէտօրէ վերջեր, կամ օրական պայտեր կը սարձուին հետաւոր եւ նետաճիւղաւոր վայրեր տեսնելու նպատակով. նաեւ՝ լեռնագնացութիւններ:

Պիմճայայի Վանքը ունի ընդարձակ տարածութեամբ պարտէզ մը, որուն մէջ կը մշակուին մասնաւորաբար խնձորենի, եւ փոքր թիւով դեղձի ծառեր. ունին նաեւ բանջարանոցի բաժին մը: Խնձորի բերքը առատ կրնայ ըլլալ եւ բաւարար՝ ուսանողաց եւ միաբանութեան սեղանին, երկու ամսուան մասակարարութեան համար: Թէեւ մասնաւոր պարտէզայան ունին, սակայն Տեսուչ Արտուր Լալայ Սուրբի գլխաւորութեամբ, ուսանողներ միշտ կ'աշխատեն ու կը խնամեն ամէն մի ծառ, դեղեղով եւ մերթ ջրելով զանոնք:

Գպրեվանքը ունի նաեւ իր փոքրիկ փիմիաբանական լապտա-

թուարը, ուր ուսանողներ փորձեր կը կատարեն իրենց դասին առընչութեամբ: Տեսչութեան սրամադրութեան ներքեւ կայ փոփոխ հաւաքածոյ մը դասական երաժշտութեան երգապնակներու, որոնց եղանակները մերթ ընդ մերթ կը մասնուակուին, ուսանողաց երաժշտական գիտութիւնն ու նաեակը նրբացնելու նախանձախնդրութեամբ:

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՒ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ս. ԱՔՈՒՒՆ ՆԵՐՍ

1939ին կը կառուցուի Գարեվանփի շէնքը Ա.Ն.Քիլիպասի մէջ: Իսկ 1951ին, Լիբանանի հրաւարի կանաչ լեռներու կողմին, Պիֆճայա կոչուող ամառանոց գիւղին սկիզբը կը գնուի հող մը, որուն վրայ երկու տարի վերջ կը կառուցուի Գարեվանփի նոր շէնքը եւ անոր կողմին՝ գեղատեսիլ Մասուրը Ա. Ասուածաձնի: Գարեվանփի շէնքին բարեբարութիւնը կը ստանձնէ ազնուասիրտ Տիար Մարթո Պազըրնեան՝ Մանչեսթըրն, իսկ Ա. Ասուածաձնի Մասրան ամբողջ ծախսը կը բարեբարութի Տէր եւ Տիկին Երուանդ Տէմիրնեան ամուլին կողմէ, իրենց ծնողաց հոգւոց յիշատակին:

Ն. Ս. Օծուրիւն Տ. Տ. Զարեն Ա. Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ, 1956ի Հոկտեմբերին Գարեվանփը կը փոխադրուի Պիֆճայա: Այժմ կը ծրագրուի կառուցանել, նոյնպէս սոյն հողին վրայ, ամառանային Վեհարան մը, որուն շինութեան ընդհանուր ծախսը իշխանաբար կը ստանձնեն Սան Ֆրանսիսկոյէն Տէր եւ Տիկին ձօրն եւ Նազենի Մարտիկ-

եաններ, 30.000 տոլար նուիրելով, 1958ի Ամերիկայի մէջ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան ի նպաստ հանգանակութեան առթիւ:

Իբրեւ կալուած, Ս. Աթոռը ունի Պէյրութ քաղաքին մէջ երկու շէնքեր, Խէրեան եւ Յովսէփեան, (վերջինս Լուսահոգի Քարեգին Կաթողիկոսի արդեամբ գնուած է, վասնզի գումարը գոյացած է իր Յոբելեանին առթիւ կատարուած նուիրատուութիւններով) որոնք որոշ եկամուտ մը կը բերեն Աթոռիս: Ունինք Պիմեայայի անտաններուն մէջ Այրանեան շէնքը, նաեւ՝ ճամնուր գիւղին մէջ հող մը. ասոնցմէ ոչ մէկ եկամուտ կը ստանանք սակաւին:

Ս. Աթոռը ունի իր սպարանը, ուր կը սպուին կրօնական, հայագիտական, գրական, երաժշտական գրքեր ու դասագրքեր: Կաթողիկոսութիւնը ունի իր պաշտօնական ամսաթերթը «ՀԱՍԿ», որ 1 Յունվար 1932էն սկսեալ, կանոնաւորաբար ամէն ամիս կը հրատարակուի: Նաեւ լոյս կը տեսնեն իբրեւ Աթոռին հրատարակութիւն, Քրայանի եւ Պասի օրացոյցներ: Վեհափառ Հայրապետը կը ծրագրէ հրատարակել նաեւ, մօտիկ ապագային, կրօնական եւ ժամապաշտական զանազան գրքեր: *Տպարանը կարիքն ունի նոր տողաշար մեքենայի մը*, որպէս զի արդի դարու արագութեան համապատասխան դառնայ իր ալ արդիւնքը:

1953ին, կը կառուցուի այս անգամ հին Գպրեվանքի շէնքին կից՝ Անթիլիասի մէջ, Մատենադարանի եւ Թանգարանի յատուկ հսկայ եւ գեղակեղ շէնքը, Կիլիկիոյ Կիլիկեան Հիմնարկութեան բարերարութեամբ: Այս առթիւ, Մատենադարանի հին շէնքին այս նոր կառուցուածին մէջ կը փոխադրուին բոլոր գրքերը, մօտ 13.000 որոնց մէջ կան պատմական, գրական, բանասիրական, գիտական գրքեր, բառարաններ՝

Հայերէն, Ֆրանսերէն եւ Անգլերէն լեզուներու, նաեւ հին եւ նոր օրա-
քերթեր, ամսագրեր, պարբերաքերթեր, եւ սարեգիրքեր: Ունինք որոշ
քուով մագաղաթ ձեռագրեր եւ այլ կրօնական գրքեր, որոնք իբրեւ ար-
ուեստի գլուխ-գործոց գրչագրութիւններ հին դարերէ եկած, մեծ արժէք
կը ներկայացնեն: Իսկ Քանգարանի բաժնին մէջ կան հին Հայկական,
Հռովմէական եւ Բիզանդական դրամներ, Հայկական ձեռարուեստի
խաչեր եւ զարդեղէններ. նաեւ Հայ արուեստագէտ նկարիչներէ իւղաներկ
պատկերներ: Վեհափառ Հայրապետի ըղձանքն է, Քանգարանը իր կա-
սարեայ ձեւին մէջ դնել մօտիկ ապագային, որպէս զի ան դառնայ այցելու-
ներու համար հիացմունքի եւ Հայ հին պատմութենէն ներշնչուելու վայր մը:

Ս. Աթոռին Փանձասունը եւս այս շէնքին մէջ կը գտնուի, ուր
ի պահ դուած կան եկեղեցական թանկարժէք զգեստեղէններ եւ իրե-
ղէններ, որոնք հանդիսաւոր տօնական արարողութեանց ընթացքին, դուրս
կը բերուին ու կը գործածուին:

Յուշարձանը այն փոքրիկ Մասունն է Մայր Տանարի կողքին,
ուր ամփոփուած կը մնան առաջին Աւիսարհամարտի Հայ ժողովուրդի
նահասակ զուակներուն նշխարները, որոնք հաւաքուած ու բերուած են
Տէր-Էլ-Զօրի անապատէն: Տարին մէկ անգամ, Ապրիլ 24ին, մեծ հանդի-
սութեամբ Ս. Պատարագը կը մատուցուի հոն, Քարոզ կը խօսուի եւ Հո-
գեհանգիտս կը կատարուի մեր բիւրաւոր նահասակաց յիշատակին: Հայ
ժողովուրդը գիտէ յարգել իր նահասակները եւ անոնց հոգիի խաղա-
ղութեան համար կու գայ ու կ'աղօթէ առ Աստուած, մասնաւոր կերպով
այդ օր, Ապրիլ 24ին:

Մասունը կը կրէ Ս. Ստեփանոս Նախավկայի եւ առաջին

մարտիրոս Սարկաւագին անունը եւ որ կառուցուած է Կիպրոսաբնակ Տիար Վահրամ Իւթիւնեանի բարերարութեամբ:

Ահաւասիկ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան եւ Անոր Անթիլիասի Գպրեվանքին կեանքին ու գործունէութեան ամփոփ պատմութիւնը, այս մի քանի փոքր էջերուն մէջ, լուսաբանելու համար հայ հասարակութիւնը, ի մասնաւորի հեռաւոր Ամերիկայի մեր սիրեցեալ ժողովուրդը, քաջ գիտնալով որ ամէն հաւասացեալ հայ պիտի հրնուի կատարուած այս իրագործումներով եւ պիտի աշխատի քեքեցնել այն շահ ծանր ու պատասխանատու պարտականութիւնը, որ դրուած է Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Հայրապետին, Ն. Ս. Յծութիւն Վեհափառ Տ. Տ. Զարեհ Ա. Կաթողիկոսի եւ Անոր հաւատարմ գործակիցներուն եւ ծառայատէր Միաբանութեան, Տեսչութեան եւ Ուսուցչական կազմի ուսերուն վրայ:

Վանական այսպիսի ներքին աշխատանքներէ դուրս, Վեհափառը կը հետեւի ու կը հսկէ մեծ իմաստութեամբ նաեւ իր Հայրապետական իշխանութեան ներքեւ գտնուած քեմերուն եւ անոնց վարչական գործունէութեանց ու կրօնական շարժումներուն:

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հոգեւոր իշխանութեան ներքեւ ներկայիս կան հետեւեալ երկիրները.— Սիրիա, (Հալէպ, Գամասկոս) Լիբանան, Կիպրոս, Յունաստան, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, Գանասա, Թեհրան, Աւստրալիական, Իրանա-Հնդկաստան (Նոր Զուլա):

Մեծ փոքորիկներէ վերջ, ծովը իր խաղաղ ծոցին մէջ ու կուրծքին վրայ կ'ընդունի վերստին ժրջան ձկնորսներն ու նաւերը անոնց. գործերը կը շարունակուին այս անգամ հանդարտութեամբ ու փառաբանանքի բացազանչութեամբ՝ առ Աստուած: Անթիլիաս տեսաւ ու ապրեցաւ իր

փոքորկոս օրերը, սակայն այժմ պատմութեան մնացին անոնք, ու ներկան,
յուսաւոր ապագային յառաժ իր այֆերը, կը բանայ խոր աղօսներ ժա-
ռանգաւորներու հոգիին ու մտքին մէջ, ցանելով հոն յուսեղէն սերմերը
Աւեսարանին ու Հայ ազգի Մշակոյթին ու Պատմութեան:

Վեհափառ Հայրապետի Հայրախնամ շունչին եւ Տեսչութեան
աջալուրջ հսկողութեան ներքեւ, Դպրեվանքի մեր սաները ժառանգորդնե-
րը պիտի դառնան Հայց. Առաք. Ս. Եկեղեցւոյ ու Ազգին հոգեւոր եւ ի-
մացական հարստութեանց եւ մշարթուն պահապանները անոնց:

Իւրաքանչիւր հայու նիւթական ու բարոյական հետաքրքրութիւնը
հանդէպ Կիլիկեան դարաւոր Ս. Աթոռին ու Անոր Դպրեվանքին, պիտի
սասարէ կեանք մը աւելի շնորհելու իր Ազգին ու Եկեղեցիին, դարերուն
մէջ զնելով դարերէն եկած Հայ ժողովուրդը ու անով պայմանաւոր-
ուած ու գեղակերտուած իմացական ու Հոգեկան ժառանգութիւնները,
Հայ Դպրոցին ու Հայց. Առաք. Ս. Եկեղեցիին կեանքը:

**A BRIEF HISTORY
OF THE HOLY SEE OF THE GREAT HOUSE OF CILICIA
AND ITS SEMINARY AT ANTELIAS**

An institution or an establishment may be considered from its two vital aspects to be successful in the performance of its role in the life of the people: Historical and Moral.

Its historical aspect has to do with the lasting of its physical and visible state, while its moral aspect concerns the intellectual and spiritual outcome of the nation entrusted to it.

As a unique spiritual and educational institution, the Holy See of the Great House of Cilicia and its Seminary have been in a continual struggle for self-existence for more than a quarter of a century in order to uphold the intellectual and moral standard of the Armenian People.

They have given indeed more than possibly could be given, after the "Horrible Massacre", to our scattered and extremely needy people. Following is an attempt to give, in abbreviated form, the active history of both the Holy See of the Great House of Cilicia and its Seminary from the very date of their initial existence at Antelias up to the present time, that our readers may be closely acquainted with their National and Religious duties towards the Armenian Church and the prosperity of its Children.

THE PURCHASE OF THE ESTATE AND THE TRANSFER OF THE HOLY SEE TO ANTELIAS

After the First World War, in the year 1922, the American Near East Relief, now known as the Near East Foundation, established its orphanage on one of the most beautiful shores of Antelias, located three miles North of Beirut, and nestled at the foot of the most picturesque hills of Lebanon. There, thousands of Armenian children have found refuge and care.

His Holiness Sahag II, the old, venerable Catholicos of the Great House of Cilicia, wearied from long wanderings, succeeded to establish through ample means his Holy Seat in the aforementioned and peaceful harbour. The Near East Foundation welcomed the Holy Man's idea, and with great pleasure offered the site to the Holy See of the Great House of Cilicia. Here was to be erected the Seminary which would train spiritual servants for the Armenian Church and People. This plan was carried out on the 4th. of March, in the year 1929, after the application was made by Sahag Catholicos.

The Near East Foundation handed over the site under a contract of five years and provided monetary help of from six to seven thousand dollars yearly to guarantee the existence of the Holy See through its difficulties. A second sum of five thousand dollars was raised through Armenian benefactors. At the expiration of the five years, the Near East Foundation cut its donation and since then the

Holy See has been supported by the Armenian people and the insignificant income of the Catholicate itself. However, the old Catholicos did not despair at all, but immediately after the death of adjutant Catholicos Papken I, he appointed Archbishop Bedros Saradjian of Cyprus as his vicar. Archbishop Saradjian, in the name of His Holiness Sahag II, called upon the Armenians and in response to his appeals, Mr. and Mrs. Simon and Mathild Kayekdjian of Cairo offered four thousand English Pounds (\$ 19,000) for the purchase of the land from the Near East Foundation. The site was therefore bought by the Holy See of the Great House of Cilicia at Antelias. Eventually, with other financial gifts reaching the Catholicate, the residence of the Catholicos (Veharan) and the Seminary Building were erected. The Cathedral of Saint Gregory the Illuminator, was constructed during 1938-40, through the generous donation of an Armenian who remained anonymous until his death. His name, "Sarkis Kenadjian" however, was revealed after his death by Archbishop Mesrop, the Patriarch of Constantinople.

THE FOUNDATION OF THE SEMINARY

On March 5th., 1930, His Holiness Sahag II, Catholicos of the Great House of Cilicia, invited Rev. Shahé Kasparian of Boston, to act as Dean of the Seminary (then Rev. Shahé was ordained Bishop in Antelias, in 1931). In the same year, Archbishop Papken Gulesserian was invited from Jerusalem to act as Adjutant Catholicos and to take over the whole administration of the Catholicate. The Faculty of Teachers

being also completed, the opening of the classes took place officially on October, 1930. Letters and messages of congratulation poured in from all over the world, encouraging this great work of the Holy See of the Great House of Cilicia in Antelias with great joy and happiness.

As a result of this great educational undertaking, on June 16th., 1935, (after five years of coaching), the Seminary brought forth its first fruits, giving the Armenian People sixteen graduates, two of which devoted themselves to the religious life. These two fervent men of God are: Rev. Zareh Abegha, who is now the Catholicos of the Holy See of the Great House of Cilicia, and Rev. Terenik Abegha (now Bishop). The remaining fourteen graduates became Instructors serving their people or acting as Choirmasters in the Armenian Churches.

During this period of delight and religious victory, however, two sad events took place in the Holy See. The Dean of the Seminary, Archbishop Shahé, died in Armenia in November, 1935 and Adjutant Catholicos Papken closed his eyes forever on July 9th., 1936. We believe that their souls still watch over their newborn and beloved Seminary, where young souls come to be quenched of their thirst and receive spiritual and intellectual food.

The Seminary then gradually raised its standard from five scholastic years to seven. The Seminarians, in the first four years, receive courses in the General Education Field, and are trained in Theological as well as in Philosophical studies, preparing themselves in the last three years for their sacred task of priesthood.

SUCCESSION OF THE DEANS OF THE SEMINARY

The Seminary was headed by Archbishop Shahé Kasparian from 1930-35. Through his energetic efforts, and through the co-operation of professional teachers, Archbishop Shahé Kasparian made the School enjoy outstanding success and prosperity in all its educational and spiritual enterprises. His time was indeed worthy to be called the "Golden Age" of the Seminary. This devoted Man of God knew quite well how to manage the infant Seminary through such difficult circumstances when a religious life was preyed upon by evil eyes, and found also ways and means to help the Seminarians to attain the zenith of their glory.

Rev. Norair Vartabed Bogharian (now Bishop) of Jerusalem, was asked to come and take over the management of the Seminary in 1935. He remained in the office from 1935-40. The office was then taken up the late Rev. Faren Tzairakouin Vartabed Melkonian (later Bishop) of Antelias. However, the largest part of the work was carried on with great success by the assistant director, Rev. Khoren Vartabed Paroyan (now Archbishop and Prelate of the Armenians of Lebanon and Nuncio (Apostolic Delegate) of His Holiness, the Catkolicos, Zareh I, for the Armenians of the United States of America).

From 1941-44 the Directorship of the Seminary was turned over to Rev. Shnork Vartabed Kalousdian (now Bishop) of Jerusalem.

The following two years, 1944-46, the office was taken up by

Rev. Ghevont Vartabed Tchebeyan (now Archbishop and Prelate of the Armenians of Aleppo, Syria).

In 1946 the management of the Seminary was entrusted to Rev. Terenik Vartabed Poladian (now Bishop), and then the office went to Rev. Karekin Vartabed Sarkissian (1956-57), now a theological student in Oxford, England.

From 1957 to the present time, Rev. Ardavazt Vartabed Terterian has taken over the management with great capability and devotion.

Let us not overlook the fact that His Holiness the Catholicos is the Supreme Head of the Seminary, which enjoys His full guardianship and where take birth the "Soldiers of Christ", to serve in the House Of The Lord and the Armenian People.

THE FACULTY OF THE SEMINARY

The Holy See of the Great House of Cilicia and its Seminary, after the First World War, have been the Educational and Spiritual Home of the Armenian People since they were nestled in the sunshiny land of beautiful Lebanon. The Seminary has given High-ranked Churchmen, instructors, deans and public officials to our people. After graduation, many of them have continued their studies in other Universities and have been Specialists in Medicine, Arts, and Sciences. We want to mention to our readers here one of the best aspects of the

Seminary. The Educational, Administrative and Spiritual leadership is now entirely in the hands of the graduates of the Antelias Seminary, beginning from His Holiness Catholicos Zareh I. This indicates that the Seminary of Antelias has remained faithful to its call since its existence.

It is a heartfelt duty to mention some of those instructors, filled with spirit, who, during their lecturing at the Seminary, have inspired the students with the strong gleam of faith and wisdom. They are, the Great Teacher, Catholicos Papken I, the first Dean of the Seminary and a man of Apostolic Vision, Archbishop Shahé Kasparian, the Great Scholar, Catholicos Karekin, Mr. Puzant Yeghyayan, master-teacher and pedagogue, Mr. Khoren Kapikian, historian, and the late Mr. Shahan R. Berberian, philosopher.

The Faculty of 1958-59 consists of, the Right Rev. Bishop Artak Manouguian, Rev. Ardavazt Vartabed Terterian, Dean. Rev. Krikor Pidejian and Rev. Khosrof Ewizéyan, Mr. Kevork Kandaharian, assistant to the Dean, Mr. Khoren Kapikian, Mr. Edward Dasnabedian, Mr. Moushegh Djenderejian, Mr. Sarkis Ashjian, Mr. Yervant Pam-boukian, Mr. Garabed Keverian, Mr. Antranik Ghoubigian, and Mr. Albert Doumit.

LIFE WITHIN THE SEMINARY

The number of the students at present in the Seminary for the scholastic year 1958-59, has reached a total of 44. Of this number, 37 are seminarians, while the remaining 7 are deacons and follow the theological classes (a three-year program), and are to be ordained priests on the completion of their studies.

Courses offered in the Seminary are: Theology, Introduction to the Holy Bible, Armenian Church Catechism, General Church History, History of Religions, History of the Armenian Church and Nation, General History, and Modern Armenian Literature. Plus, Classical Armenian (kerapar), Modern Armenian, French, English, and Arabic. Also courses in Philosophy, Psychology, Pedagogy, Sociology, Physics, Algebra, Geometry, Chemistry, Drawing, European music, and Music (Sharagan) of the Armenian Church.

Besides these intellectual studies and tasks, the students have their spiritual duties. These require them to be present at morning and evening Church services, and every Sunday they take part in the Holy Mass celebrated both in the Church of the Holy Vergin at Bikfaya, and in the Cathedral of St. Gregory The Illuminator at Antelias. This is done because a servant of the Church needs, above all, to cultivate his spiritual life, as the Armenians are badly in need of Spiritual Shepherds to lead them in their religious and spiritual regeneration.

Most every Saturday evening, meetings devoted to literature, fine arts, lectures, and debates are held, during which, the students of Higher forms give chance to their brethren (weaker than them) to have courage to express themselves in the best way they can in many different literary subjects. The meetings are supervised by the Dean of the Seminary.

During the management of Rev. Karekin Vartabed Sarkissian (1956-57), the students succeeded in publishing the "KLATZOR", a quarterly periodical of Literature and Philology. The periodical "KLATZOR" continues its regular publication and is a wonderful means for the students to display their intellectual talents with bright tints.

The students have also the opportunity to develop their musical, declamatory, literary and dramatical abilities, in order to be able to appear skillfully before the public.

Physical training also is a part of students' curriculum. Plenty of time is given to physical training on Thursday and Saturday afternoons, in all sorts of games. School excursions are also organized to give them a chance to enjoy Mother Nature.

The Seminary of Bikfaya has a large stretch of land which is cultivated and planted especially with apple and peach trees. There is also a kitchen garden. The apple trees provide enough apples to be taken as dessert for two months. Although there is a gardener, most of the gardening is done by the students under the supervision of the

Dean. Every tree and plant in the garden is given great care and attention.

The Seminary has also its own small laboratory where the candidates perform their chemical experiments. The Dean of the Institution has at his disposal a selected collection of records of classical music by means of which the students develop their musical taste and aptitude.

INSTITUTIONS AND BUILDINGS WITHIN THE HOLY SEE

The first building of the Seminary was constructed in the year 1939, in the beautiful village of Antelias; and another new building of the Seminary was erected in the year 1951 on the green flank of the pine-treed hill, just near the picturesque village of Bikfaya, and just close to it the most beautiful Chapel of the Holy Virgin Mary. The Seminary building was financed by Mr. Marko Bakerjian of Manchester, while the Holy Virgin Chapel was built by Mr. and Mrs. Yervant Demirjian in memory of their deceased parents. By the arrangement of His Holiness, Catholicos Zareh I, the Seminary was transferred to their new premises at Bikfaya in the year 1956.

Plans are underway to build on the free land of the Seminary a summer residence of the Catholicos, the whole of which is to be

donated by Mr. and Mrs. George Mardikian, of San Francisco. The donation, which amounts to \$30,000, was made during the last Antelias campaign in the United States.

The Holy See of Antelias possesses in Beirut two buildings — Khérian and Hovsepian Buildings. The latter was purchased by the income raised through the donations made on the occasion of the late Karekin Catholicos Jubilee. These two buildings yearly yield a certain amount to the Holy See. The Catholicate also owns the Airanjian Building which is in the vicinity of the village of Bikfaya, and a small piece of land in the village of Jamhour, near Beirut. These last two possessions do not give any income to the Holy See at the present time.

The Holy See has its own Printing Press, where religious, Armenological, literary, musical books, as well as text-books for Armenian Schools are printed. The Holy See has its own official monthly, the "HASK," which has been published regularly every month since January 1, 1932. As other publications, the Catholicate also prints pocket and wall calendars. His Holiness the Catholicos, plans to publish Religious and Canonical books in the near future. The Printing Press, however, **is badly in need of a linotype machine** in order to be able to satisfy the demands of the present age, in which speed is a vital necessity.

In the year 1953, the Holy See built within its walls at Antelias, with the help of donations made by the Gulabi Gulbenkian Foundation, a magnificent Library and Museum, adjacent to the old Seminary building. All the books, numbering 13,000, have been trans-

ferred from the old building to the new one. These are historical, classical, philological and scientific books. There are also dictionaries in Armenian, French, English, as well as old and new daily-papers, periodicals and almanacs. There is a certain number of very old parchment manuscripts which are religious hand-written volumes that have on them priceless miniature engravings bearing the stamp of centuries. In the Museum are displayed Armenian, Roman and Byzantine coins, Armenian handwrought Crosses and Ornaments together with oil-paintings from the brushes of Armenian Artists. His Holiness the Catholicos, greatly desires to arrange the Museum in the best way possible in the very near future, so that, it may be a place of admiration as well as a shrine of Ancient Armenian History, from which visitors might be imbued and commune with the spirit of their creative forefathers.

The Treasury, in which are kept valuable Church clothes and precious articles used by the clergymen only on memorial and Holy days, is also found in the Building of the Library and the Museum.

“The Martyrs’ Memorial” Chapel stands just next to the Cathedral of St. Gregory the Illuminator, and there are collected some of the remains of those Armenians who were massacred during the First World War. These remains have been brought to Antelias from the desert of Der-el-Zor. Once a year, on the 24th of April, a Holy Mass is celebrated in this Chapel, and a Requiem Service with a sermon is held for our Martyr-Brethren. The Armenians know quite well to

honour and respect their Martyrs, and come to pray in this little Chapel once a year, on the 24th of April.

The Chapel which has been built by the generous donation of Mr. Vahram Utujian of Cyprus, is named after Saint Stephan, first Deacon and protagonist of Christianity.

Here we have given a brief History of the Holy See of the Great House of Cilicia at Antelias together with its Seminary, as well as the great work done by the Catholicate. We hope that these few pages will throw light on this subject for our Armenian readers, especially those of the United States. We believe and are certain, that our people will rejoice in our work and will do the best in their power to lighten the heavy burden that weighs upon the shoulders of His Holiness, Catholicos Zareh I and of His faithful co-workers, both priests and laity.

Besides the internal activities of the Monastery, His Holiness follows closely, and leads with wisdom, the administrative, cultural and religious life of the Dioceses, that fall under His jurisdiction. The following countries are under the Realm of the Holy See of the Great House of Cilicia: Syria (Aleppo and Damascus), Lebanon, Cyprus, Greece, the United States of America, Canada, Tehran, Aderbadagan (Tabriz) and Irano-India (Djoulfa).

As the sea embraces fishermen and their boats on its calm breast after a stormy struggle, so the work goes on, this time more peacefully and with praises to the Eternal Most High.

Antelias lived and experienced its stormy days, but now they

belong to History. At the present, with a bright future ahead, the Holy See opens deep and wide furrows in the souls and minds of the Seminary students, sowing the seeds of light of the Bible, as well as of Armenian History and Culture. Under the fatherly care of His Holiness and the watchful eyes of the Dean, the Students of our Seminary will grow in wisdom and will become the true and ever-watchful spiritual and intellectual leaders of the Armenian Church and People.

The financial and moral interest of every Armenian toward the centuries-old Holy See of the Great House of Cilicia will help to win one more devoted soul to the church and people, thus enabling our Ancient People to brace itself for the struggle ahead. The Armenian legacy and heritage are clearly for the Armenian People. The Armenian Church, alongside of the Armenian School, is the sure depository of this invaluable wealth.

Համայնագասկեր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան
A Panoramic View of the Catholicate of the Great House of Cilicia

Արշակայիբասակ Տ. Տ. Սահակ Բ. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

His Holiness Sahag II, the deceased Catholicos
of the Great House of Cilicia

Երչանկայիժաւսակ Տ. Տ. Բաբգեն Ա, Աթոռակից
Կարողիկոս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ
His Holiness Papken I, the deceased Adjutant
Catholicos of the Great House of Cilicia

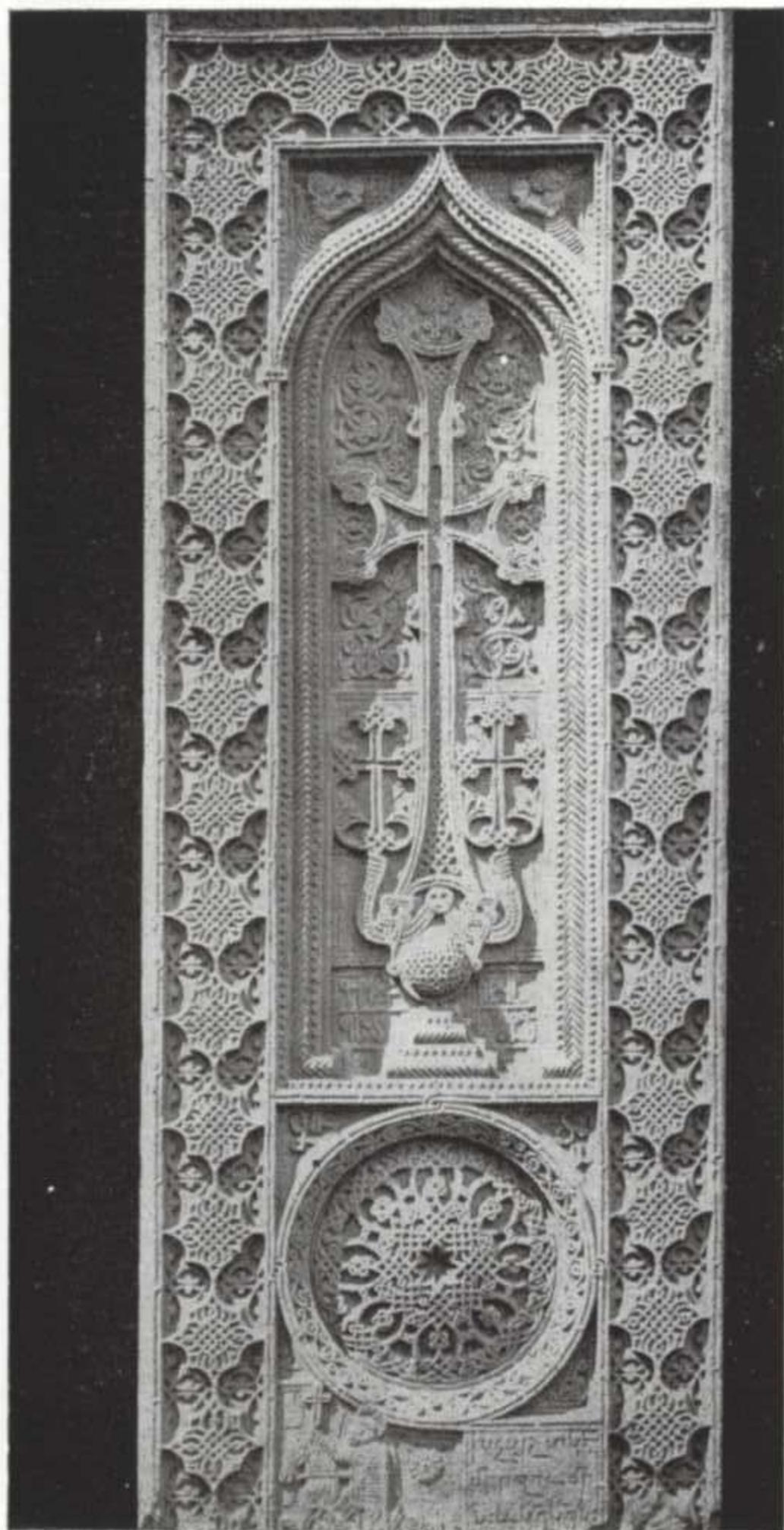
Երզանկայիցսակ Տ. Տ. Պետրոս Ա. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

His Holiness Bedros I, the deceased Catholicos
of the Great House of Cilicia

Արզանկալիւսակ Տ. Տ. Գարեգին Ա. Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

His Holiness Karekin I, the deceased Catholicos
of the Great House of Cilicia

Հայկական խաչքար Հին Զուղային, 1559 թ.
An Armenian Tomb Cross-Stone 1559 A. D.
(Khatchkar)

Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր Տաճարը և
Նահատակաց Յուշարձանի Մասունքը
The Cathedral of St. Gregory the Illuminator
and the Martyrs' Memorial Chapel

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վենափառ Կաթողիկոս
Մեծի Տանն Կիլիկիոյ

His Holiness Zareh I, Catholicos
of the Great House of Cilicia

Կաթողիկոսական Տեղապան Բարձ. Տ. Խորեն Ս. եպո. Սրբալոյս
Միւռոնը կը հեղու ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Կաթողիկոսի գագաթին
A scene from the Consecration service of Catholicos Zareh I. His
Grace Bishop Khoren is anointing the head-cup of His
Holiness with the Holy Chrism (miron)

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վենափառ Կաթողիկոսը,
Հայրապետական ֆոյր դեմքին Իր անդրանիկ պատգամը
կու. տայ

His Holiness Zareh I, Catholicos of the Great House
of Cilicia, bearing the Catholicossal Veil on his face,
is giving his first Sermon after the Consecration

Եպիսկոպոսական Ձեռնադրութիւն
Հոգ. Տ. Տանաս եւ Տ. Արսակ Մ. վարդապետներու
A scene from the Episcopal Consecration Ceremony
of Dajad and Ardak Zairakouin Vartabeds

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Կաթողիկոս Իր պատգամը կուսայ
Տ. Տանաս և Տ. Արսակ Ս. Եպիսկոպոսներուն

His Holiness Zareh I, addresses his Catholicossal Sermon to
the newly consecrated Bishops Dajad and Ardak

Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի Աջին յաղթական վերադարձը, Գեղ. Տ. Խորեն
Ս. Արեւախիսկոպոս տղանաւի կամրջակին վրայէն կ'օրհնէ հայ ժողովուրդը

The Triumphal Return of the Holy Hand. His Grace Archbishop
Khoren is blessing the crowd with the Illuminator's Hand
from the Gangway of the Airplane

Սպասում օդակայանի մեջ
 The impatient crowd is waiting in the Airport for
 the return of the Holy Hand

Օդակայանեն դեպի Վեհարան. Վեհափառին դեմքը
 արժայատրքիւնը օրուան մեծ խորհուրդին
 His Holiness's face displays satisfaction as He walks
 to the Catholicossal Palace

Պր. Միսակ Ազիրեան շուրջումով իր գլխուն վրայ կր
 անի Ս. մասունքներու արկղը
 Mr. Misak Azirian carries with grief the Holy
 Tabernacle on his head.

Համաժողովրդական մեծախորհուրդ յուզումը:
 Հոգիացեալ հայ ժողովուրդէն մաս մը Պէյրուքի Խալէկ օդակայանին
 սանդուխներուն վրայ

A Day both of Glory and Brief.

A scene of the Seaside crowded, waiting at the Airport. The
 return of the Holy remnants of St. Gregory the Illuminator

Ս. Ազր իր Տիրոջ ձեռքին եւ իր Տունին մէջ

The golden Hand containing the Bones of St. Gregory
the Illuminator, is now in the Hands of Its Master in Its own Abode.

Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր Տանաթի Աւագ Խորանը
եւ Սրբալոյս Միւռոնի կաթսան

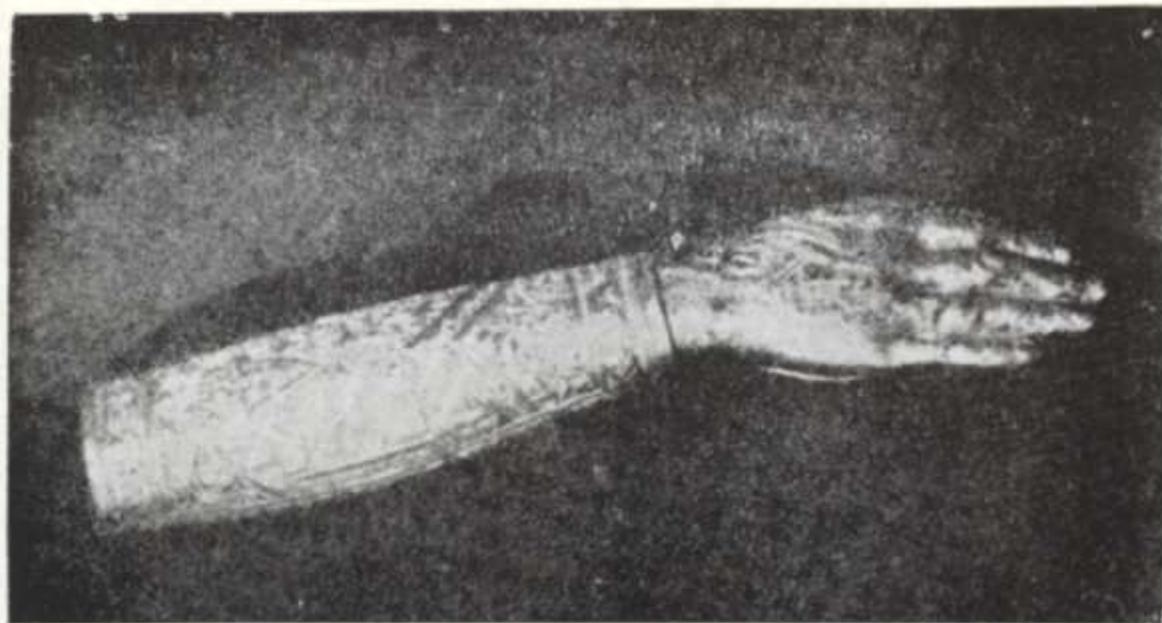
The Caldron of the Holy Chrism and the Main
Altar of the Cathedral of St. Gregory the Illuminator

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վեհափառ Կաթողիկոս
բալասանը կը հեղու Միւռոնի կարսային մեջ
His Holinnes Catholicos Zareh I,
pouring balm in the Caldron of the Holy Chrism.

Ն. Ա. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վեհափառ Կաթողիկոս Ա. Գրիգոր Լուսաւորչի
Ազով կ'օրհնէ Սրբալոյս Միւռոնը
His Holiness Zareh I, Catholicos of the Great House of Cilicia is blessing
the Holy Chrism with the Golden Hand of St. Gregory the Illuminator

Ս. Գրիգոր Լուսավորչի Օրհնասփիւռ Աջր
 The silver arm and the Golden Hand wherein the
 bones of the Right Hand of St. Gregory the
 Illuminator are kept

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Սրբալոյս Միւռոնի կտրսան
 The Caldron of the Catholicate in which the
 Holy Chrism is blessed

Պիֆնայեայի Ս. Ասուածածին Մատուռը եւ 'Իպրեվանքը
St. Vergin's Chapel and the Theological Seminary
nestled on the beautiful Heights of Bikfaya

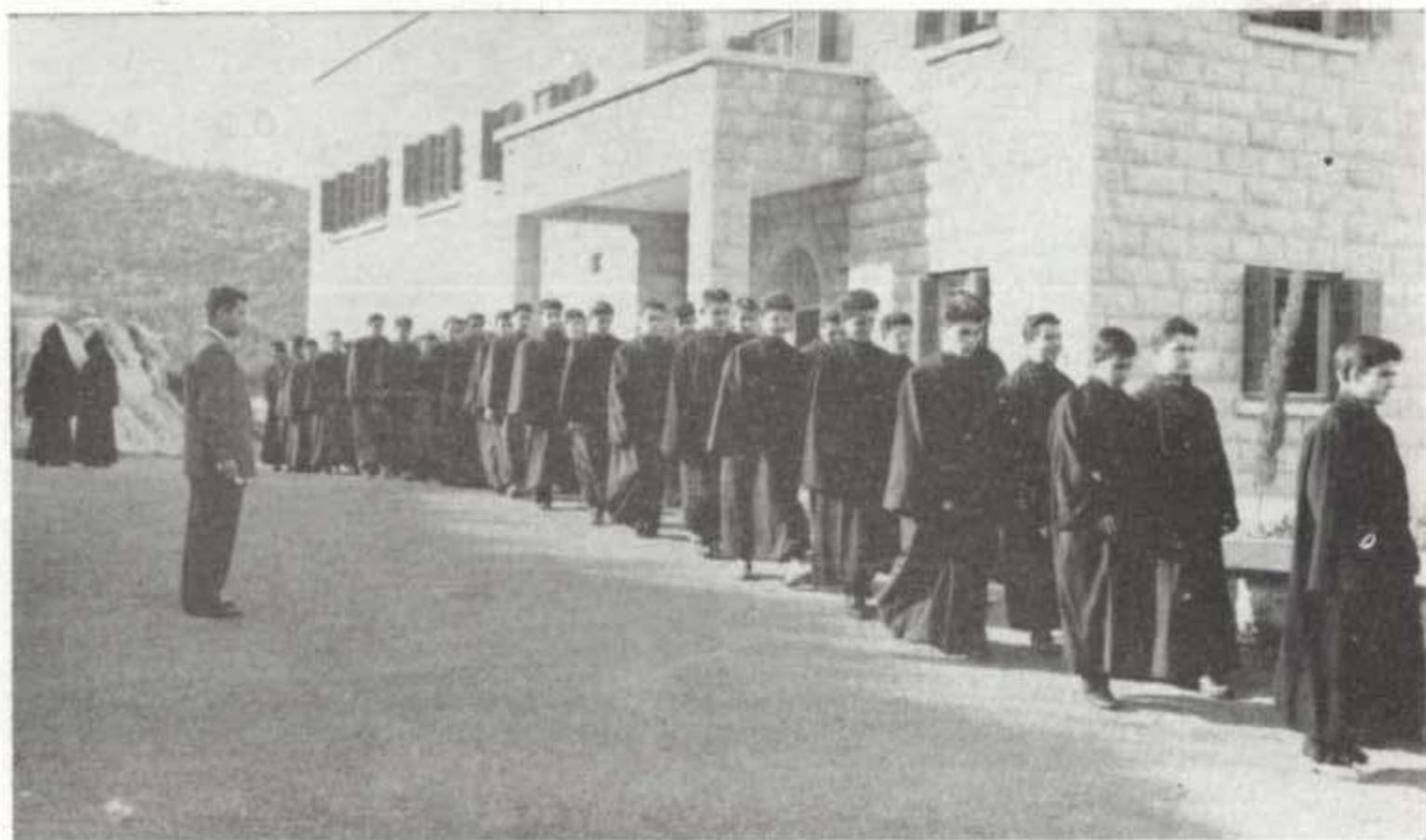
Պիֆնայեայի բարձունքին խնձորենեաց պարտեզը
The apple Orchard of the Seminary

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսը եւ
Իպրեվանուց Ուսուցչական Կազմը
His Holiness Zareh I Catholicos of the Great House of Cilicia
and the Teachers' Faculty

Ն. Ա. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսը,
Դպրեվանուց Ուսուցչական կազմը եւ ուսանողուքները
His Holiness Zareh I, Catholicos of the Great House
of Cilicia and the Teachers' Faculty

Դպրեվանի Սաներ եկեղեցի կ'ուղղուին
The Seminarists of their way to the Church

Ասուածային պաշտամունքի մեջ
The seminarist in the Worship of God

Գարեվանքի Տեսչական եւ Ռեսուցչական կազմը
նախաճաշի պահուն
The Dean of Seminary and Faculty at breakfast

Գարեվանքի Ռեսուցչական կազմը եւ սաները ճաշարանի մեջ
The Seminarists and their Teachers in the dining-room

Հայկական Գրչագրութեան արուեստի նմայշ
A sample of the Armenian manuscript

Պ. կարգի սաներ Չայնագրութեան դասի պահուն
The Seminarists of the Fourth Grade attending the Music-Class

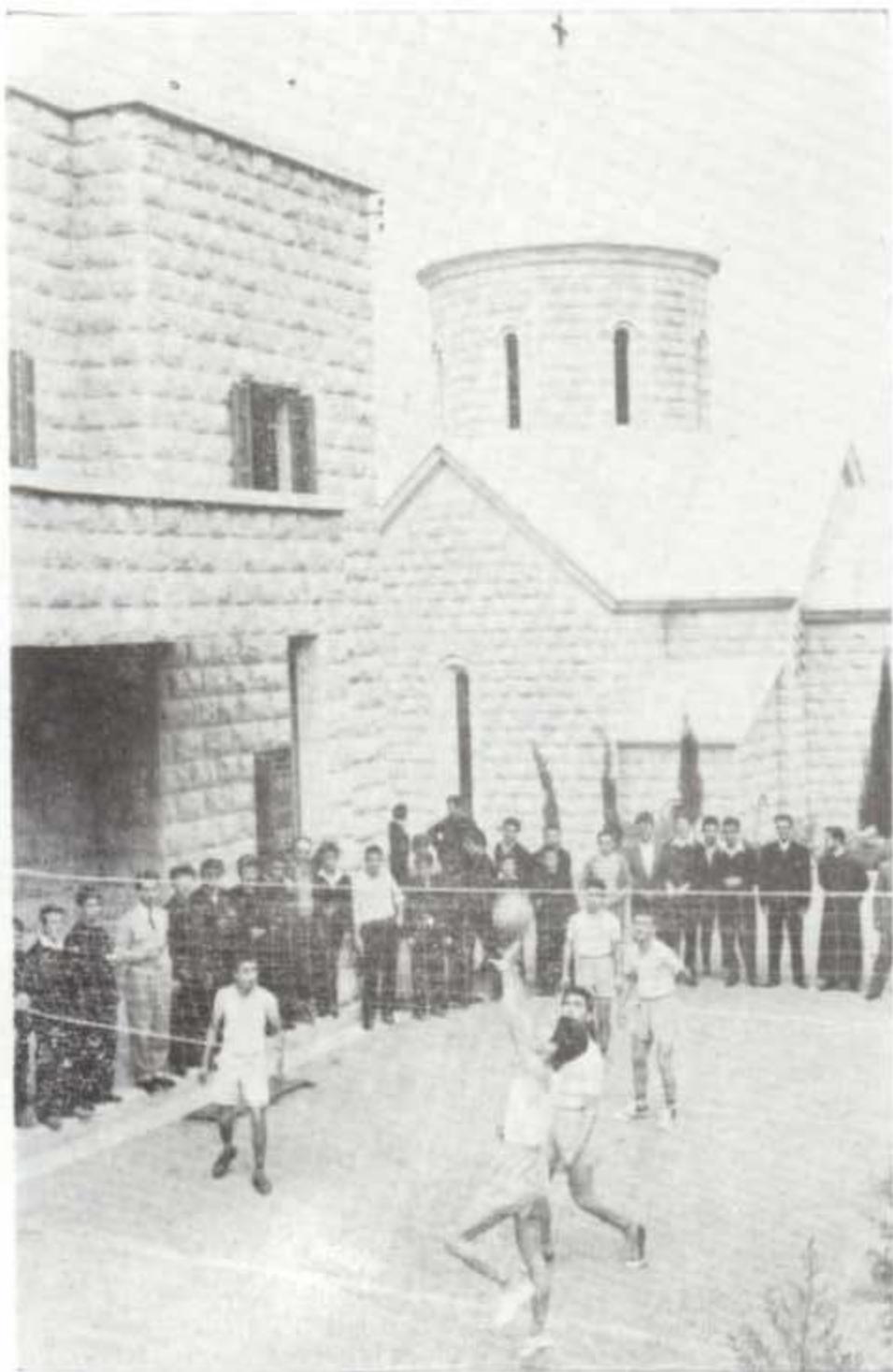
Բարժ. Սարկաւազներ հոգեբանութեան դասի պահուն:
The Deacons attending their Psychology Class

Բարեկերի Աւագ Սարկաւազներ դասարանէն ճնրս
The Deacons in their Class

Սաներ «Պասէթ Պօլ»ի խաղի ընթացիկ
A scene of a Basket-Ball game.

Ասաներ «Վ.Օլի Պի»-ի խաղադահլիջոյին
Another scene of the Seminarists playing Volley-Ball

Հայ Մանրանկարչութեան արուեստի նմոյս,
 Յովհաննու Աւետարան...

A sample of the Armenian Miniature from
 St. John's Gospel.

Եպիսկոպոսական Ձեռնադրութիւն
Հոգ. Տ. Հրանդ եւ Տ. Սահակ Մ. Վարդապետներու
Episcopal Consecration of Rev. Hrant and Sahag
Zairakouin Vartabeds

Վեհափառ Հայրապետը կ'օճե աջ ձեռքի բթամասը
Գերբ. Տ. Հրանդ Ս. Եպիսկոպոսի

His Holiness Zareh I, anoints the thumb of the right
hand of Bishop Hrant

Վեհափառ Հայրապետը կ'օժե՛ նակասը
Գերբ. Տ. Սահակ Ս. Եպիսկոպոսի

His Holiness Zareh I, anoints the forehead
of Bishop Sahag

Ն. Ս. Օ. Տ. Տ. Զարեն Ա. Վեհափառ Կաթողիկոսը
երջապատուած Ս. Աթոռոյս վեց եպիսկոպոսներով
His Holiness Zareh I, surrounded by the six Bishops
of the Great House of Cilicia.

